

ISSN 2520-6419

Міністерство освіти і науки України
Закарпатська академія мистецтв

Косиняк

ВІСНИК
Закарпатської
академії мистецтв

Медведь

10/2018

Збірник
наукових
праць

У ж г о р о д

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКАРПАТСЬКА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ

ВІСНИК

**Закарпатської
академії мистецтв**

Випуск 10

*Збірник наукових праць
Входить до Переліку наукових
фахових видань України
Наказ Міністерства
освіти і науки України
від 04.04.2018 № 326*

Ужгород
Закарпатська академія мистецтв
2018

Склярєнко Г. Я. Закарпатська школа живопису в контексті українського мистецтва другої половини ХХ сторіччя 112	Студницький І. Р. Відоображення традицій національного мистецтва в архітектурі вокзалів України кінця ХІХ – першої третини ХХ ст. 170
Ходанич П. М. Біблійний образ митця у книзі «Вихід» 116	ПЕДАГОГІКА 174
ОБРАЗОТВОРЧЕ ТА ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО 121	Коновець С. В. Вплив естетично-символічного образу соняшника на формування національно- культурної ідентичності особистості 174
Корж-Радько Л. А. Лінія в образотворчому мистецтві як основний засіб виразності композиції 121	Баяновська М. Р. Теорія дидактичної художності та її втілення в педагогічну практику 179
Голубець Г. В. Професійне декоративно-ужиткове мистецтво другої половини ХХ ст. в музейних колекціях Львова 125	Vokotey L. L. Traditions of decorative-applied art as a factor of artistic-aesthetic education of a growing up generation 183
Луковська О. І., Цимбалюк Є. К. «Ткана Шевченкіана» в роботах українських майстрів 129	Шиянюк Л. В. Герменевтичні засади розуміння та інтерпретації тексту у формуванні перекладацької компетенції студентів 187
Король С. І., Пелєх М. І. Чотириста років іконостасу Успенської церкви у Львові. Актуальні проблеми вивчення і збереження історико-культурної спадщини 134	Гатеж Н. В. Теоретичні засади професійної підготовки вчителя образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів загальноосвітнього навчального закладу 191
Пелєх М. І. Зображення міщанської родини на вотивній іконі з церкви Успіння у Львові ХVІІ століття 140	Кудренко Д. О. Трансформація форми у портретному живописі як засіб формування художньо-графічних компетентностей студентів мистецьких спеціальностей 196
Шпонтак Т. М. Традиція і новаторство української кераміки на міжнародних симпозиумах 1970-1980-х років 144	Федоранич В. Ю. Офіційна писемна мова на Закарпатті: функціонування, вживання, відоображення у документах ІІ половини ХVІІІ – початку ХІХ ст. 199
ДИЗАЙН. АРХІТЕКТУРА 148	Костюк М. П. Лінгвістично-дидактичні особливості викладання курсу англійської мови для студентів мистецько-художніх спеціальностей 203
Дядюх-Богатько Н. Й. Зміна метанаративів у філософії дизайну 148	РЕЦЕЗІЇ. ОГЛЯДИ 207
Герій О. О. Миколаївська церква у Сокалі: новації та архаїзми архітектурного вирішення 153	Собкович О. Скульптура Закарпаття: становлення та особливості пластичного розуміння 207
Нубі F. Válečné i poválečné excesy v letech 1942-1945 v Čechách Moravě i jejich odraz v dílech a na výtvarných umělců a architektů 157	Гаврош О. І. Іван Франко у творчості закарпатських митців 209
Дочинець Н. М. Сучасні тенденції розвитку систем візуальної ідентифікації брендів як основи бренд-комунікації 162	Ребрик Н. Й. Іван Франко в Літературі Закарпаття 212
Борисєнко О. М. Передумови становлення дизайну у 1850–1930-х років в Галичині 166	

УДК 378.015.31:7]:811

Мирослава КОСТЮК,
викладач,
Закарпатська академія мистецтв
м. Ужгород, Україна

Костюк М. П. Формування полікультурної компетентності майбутніх спеціалістів художнього спрямування (на матеріалі текстів) при навчанні англійської мови. У статті йдеться про використання текстових матеріалів для формування полікультурної компетентності студентів у процесі вивчення англійської мови. Наведено типи вправ з опорою на автентичні та адаптовані тексти художнього і професійного спрямування. Вказано, що застосування вправ розвиває творчість студентів, навички читання й безперекладного розуміння прочитаного, збагачує лексичний запас, оновлює думку, вчить мислити та знімає комплекси у спілкуванні, навчає роботи з різними джерелами.

Ключові слова: види вправ, етапи роботи з текстами, попереднє читання, післячитання, полікультурна компетентність.

Костюк М. П. Формирование поликультурной компетентности будущих специалистов художественного направления (на материале текстов) при обучении английскому языку. В статье говорится об использовании текстовых материалов для формирования поликультурной компетентности студентов в процессе изучения английского языка. Приведены типы упражнений с опорой на аутентичные и адаптированные тексты художественного и профессионального направления. Указано, что применение упражнений развивает творчество студентов, навыки чтения и беспереводного понимание прочитанного, обогащает словарный запас, обновляет мысли, учит думать и снимает комплексы в общении, учит работе с различными источниками.

Ключевые слова: виды упражнений, этапы работы с текстами, предварительное чтение, послечтение, поликультурная компетентность.

Kostiuk M. Formation of multicultural competence of future specialists of artistic direction (on the basis of texts) in the study of English. The article deals with the use of text materials for the formation of multicultural competence of students in the process of studying English. The kinds of exercises are based on authentic and adapted texts of artistic and professional orientation. It is indicated that the use of exercises develops the creativity of students, reading skills and unparalleled understanding of the read, enriches vocabulary, refreshes the thought, teaches to think and relieves complexes in communication, teaches work with various sources,

Key words: kinds of exercises, stages of text processing, preliminary reading, post-reading, multicultural competence.

© Мирослава Костюк, 2018

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Вища школа є завершальним етапом у процесі оволодіння іншомовним мовленням й полікультурною компетентністю у спілкуванні, базою для проведення бесід, дискусій, полілогу, у нашому випадку на теми мистецьких професійно-орієнтованих ситуацій. Усне мовлення митця XXI століття набуває якісно нового розвитку стосовно змістовності, більшої природності, вмотивованості та інформативності. Тому ми звернулися до розгляду найбільш вживаних вправ опрацювання текстового матеріалу, виконання яких сприяють розвитку полікультурних навичок спілкування та активізують творчий процес особи, яка навчається. З огляду на цей факт, мистецька освіта спрямовується на підготовку творчо розвиненої особистості, яка за А. Маслоу, «спроможна по-справжньому керувати майбутнім... і впевнено подивитись в обличчя новизні» [6:3].

Сучасна людина живе в умовах різноманітного расового, національного, релігійного і культурного оточення. Тому важливою умовою плідного співіснування та гуманістичної дії людей є глибоке знання власної національної культури, розуміння особливостей і традицій інших народів [3; 5; 7]. З метою досягнення більшої єдності членів європейської спільноти Рада Європи приділяє велику увагу обов'язковому вивченню мов міжнародного спілкування і поряд з цим поглибленому оволодінню рідною мовою. У передмові до Рекомендацій Комітету міністрів при Раді Європи підкреслюються, що: враховуючи потреби мультилінгвальної і мультикультурної Європи потрібно наполегливо розвивати здатність європейців до спілкування один з одним через мовні та культурні кордони; продовжувати підтримувати і розвивати багатство й різноманітність європейського культурного життя шляхом глибшого взаємного пізнання національних та регіональних мов.

Спрямованість педагогічної науки на реформування системи професійної освіти в Україні в умовах помітних змін в житті та свідомості громадян, прийняття Законів України «Національна доктрина розвитку освіти України» (2002), «Про вищу освіту» (2016) ставлять і перед викладачем іноземної мови завдання виростити людину нової формації, виховану на принципах демократії, висококультурну, високоосвічену і працьовиту. Лише шляхом кращого оволодіння сучасними європейськими мовами, зазначено Комітетом освіти при Раді Європи, можна полегшити спілкування та взаємодію між європейцями з різними рідними мовами заради підтримки європейської мобільності, взаєморозуміння і співпраці, подолати упередження й дискримінацію [4:23]. Що стосується полікультурності, то слід відмітити, що на сучасному етапі вживається декілька термінів – полікультурність, багатокультурність, мультикультуризм, інтеркультуризм, транскультуризм. Зміст цих понять достатньо ґрунтовно досліджено українськими педагогами (О. Ковальчук, М. Лещенко, О. Сухомлинська та ін.). Всі дослідники підкреслюють, що головною цінністю полікультурності є плюралізм культур, а терміни, за твердженнями О. Ковальчук, «полікультур-

ність», «мультикультурність», «багатокультурність» є варіантами одного і того ж терміну, при утворенні якого перша частина слова означає наявність якоїсь множини культур [5:23]. Полікультурні компетентності можуть бути представлені знаннями і практичним оволодінням рідною культурою, повагою та гордістю за власну націю, власний народ, а також знанням про полікультурність навколишнього світу, вміннями й навичками пізнання цього світу, повагою й розумінням культурних, расових, релігійних та інших відмінностей, толерантного ставлення, уміннями й навичками співробітництва, взаємодії та розвитку.

Полікультурна освіта орієнтує заклади освіти на культурне збагачення всіх студентів, на засвоєння програм, які сприяють збереженню та розширенню культурного плюралізму. Відомі фахівці у галузі полікультурної освіти А. Джуринський, М. Лещенко вважають, К Ковальчук що усвідомлення різноманітності, багатокультурності світу та його цілісності, взаємозв'язку, взаємозалежності культур є базовою ідеєю концепції полікультурного виховання [8:78]. Таким чином, основною ідеєю полікультурної освіти є діалог культур. Якнайповніше культура засвоюється тільки в процесі взаємодії та діалогу різних культур, коли виявляються особливості кожної окремої культури. Важливо в цій взаємодії те, що загальнолюдські цінності допомагають зрозуміти цінності своєї культури, її оригінальність і місце в світовій культурі. У процесі взаємодії культур зростає об'єм сприйманих культурних цінностей, що сприяє розширенню світогляду, формуванню критичного мислення. Полікультурна спрямованість освіти повинна пронизувати зміст всієї освіти та всі складові навчально-виховного процесу. Як підкреслює один з авторів американської концепції полікультурної освіти, Д. Бенкс, полікультурний зміст необхідно інтегрувати в навчальні предмети впродовж всього періоду навчання, тобто основною умовою реалізації є застосування міждисциплінарного підходу. Жодна, окремо взята, навчальна дисципліна не може пояснити всі аспекти життя, культури і соціальні проблеми. Особливу роль у цьому випадку відіграє двомовна і багатомовна освіта (рідна мова, домінуюча мова, іноземні мови), що полегшує спілкування, оволодіння різноманітними культурними цінностями, стилями мислення, сприймання та поведінки [10]. Однак, час і переосмислення ролі знання іноземних мов вимагають додаткових досліджень. Тому метою даної статті стало дослідження ролі й місця адаптованих та автентичних (англомовних) текстових матеріалів у формуванні комунікативної полікультурної компетентності студентів.

Завданнями статті передбачається виявити та визначити види вправ, що використовуються для опрацювання текстових матеріалів на заняттях з англійської мови, обґрунтувати необхідність використання текстових матеріалів у формуванні комунікативної полікультурної компетенції майбутніх спеціалістів-живописців.

Зокрема відомо, що тексти різних стилів та жанрів визначають і характеризують сутність, призначення, особливості змісту форми, мови та мовлен-

ня, виступають активним відображенням дійсності та культури. А от автентичні тексти представляють частку художньої літератури. Найбільш наочною їх активна роль виявляється у відношенні до мови сучасного суспільства. Формуючи та розвиваючи літературну мову, художня література поєднує в ній різні елементи письмового та усного мовлення, використовує офіційну та неофіційну мову різних суспільних шарів, місцеві говірки. Психологи, близькі до художньої творчості, зазначали про книгу як про вищий інструмент соціального (П. Зимня, Н. Миропольська, І. Небесник та ін.) Сприйняття художнього твору пов'язували з «розумінням індивідом самого себе» [8; 9]. Все це стосується текстів оригінальних, класичних, художніх. Опрацьовуючи автентичні іншомовні тексти, які можуть бути підібрані як художнього, так і професійного спрямування, студенти краще засвоюють лексику та граматику. Матеріал може бути засвоєним лише в результаті цілеспрямованого читання та аналізу тексту, в результаті його емоційного та свідомого сприйняття. Текст на заняттях англійської мови – це не тільки матеріал для вивчення граматичних структур: це спосіб познайомитися з митцем, вивчити щоб знати його біографію, проникнути в його світогляд, спробувати зрозуміти його; познайомитися з епохою, її проблемами, мораллю та перенести ці знання на відомі особистості. Тут легко прослідкувати виховну мету навчання. А от практична мета досягається більше у роботі з текстами професійного спрямування.

Проте ми більше зупинимось на виконанні текстових вправ. Зазначимо, що розвиток іншомовних здібностей, без яких неможливо розуміння іноземного тексту, передбачає використання прийомів навчальної діяльності, які тренують всі психічні функції – слухове сприйняття, мислення, уяву, пам'ять. Велике значення мають вправи та завдання, запропоновані для роботи над текстом. Вправи є різноманітними, охоплюють всі сфери діяльності, розвивають творчі здібності, примушують мислити, оцінювати, порівнювати, висловлювати свою точку зору і збагачують знаннями. Залежно від видів читання (ознайомлювальне, вивчаюче, вибіркове/переглядове) та етапів опрацювання текстового матеріалу підбираються відповідні види вправ. Перерахуємо ці види вправ:

1. Вправи для навчання ознайомлювального читання:

- Прочитати заголовок (початкові речення) і сказати, про що може розповідатись у тексті.
- Дати відповіді на запитання щодо основного змісту тексту.
- Вибрати з кількох запропонованих найбільш прийнятний заголовок.
- Прослухати твердження і виправити неправильні.
- Вибрати з ряду малюнків-хмарок ті, що ілюструють зміст тексту.
- Коротко передати основний зміст рідною мовою.
- Висловити свою думку про зміст тексту, дати йому оцінку (рідною мовою).

2. Вправи для навчання вибіркового/переглядового читання:

– Швидко перегляньте текст, знайдіть необхідну інформацію та уважно прочитайте її у всіх деталях.

3. Вправи для навчання вивчаючого читання:

– Відповісти на запитання щодо основного змісту та його деталей.

– Визначити у тексті основний зміст та виписати найбільш суттєву інформацію.

– Скласти план тексту.

– Виконати письмовий переклад тексту.

– Виконати тест множинного вибору, альтернативний чи поєднувальний тест.

– Придумати продовження тексту.

Окрім сказаного вище, слід наголосити, що робота з текстами курсу охоплює три етапи: 1) попереднє читання, 2) читання і 3) післячитання. Згідно із запропонованою етапністю, стадія попереднього читання спрямована на стимулювання активної участі студентів у загальній проблемі тексту. Цей мотиваційний ефект досягається за допомогою обговорення пунктів, що мають відношення до тексту. У вигляді підготовчих вправ, використовуємо такі завдання:

а) з ряду зачитаних слів виділити зайве (слова зачитуються один раз) – ескіз, замальовка, стиль, мазки. Одночасно пропонується студентам аргументувати свій вибір;

б) виділити зайве словосполучення (зачитуються один раз, аргументувати вибір). Наприклад, теплі кольори, сильне бажання, білий фон, зелене поле;

в) віднайти зображення чи намалювати ту особу, тварину, інструмент, предмет, який описано у тексті (пояснити свій вибір).

Вважаємо, що вказані види вправ, при ретельному опрацюванні, допоможуть сформувати мовну та полікультурну грамотність, а виконання вправ до фахових текстів, дасть можливість студенту додатково опанувати професійні особливості ремесла і перейти від елементарного рівня до рівня незалежного чи досвідченого користувача [4:24]. Читаючи текст, студенти застосовують різні стратегії читання (скімінг, сканування, пошук, критичне і аналітичне читання). Транслейтінг (переклад) вважається обов'язковим видом роботи для опрацювання фахових текстів, так як ця форма роботи розвиває здатність студентів передавати зміст стилістично правильно. В стадії післячитання перевіряється осмислення фактичної інформації. Крім того, деякі завдання на етапі післячитання спрямовані на розвиток навичок критичного: читання і мислення.

У роботі з текстами заслуговує на увагу застосування також іновативної техніки Text Cloud (хмара тексту або хмара слів). Ця техніка передає на картинці частоту вживання слів у тексті у вигляді укладеного в довільних формах списку. Останнім часом ця техніка все частіше використовується для візуалізації тематичного змісту. Розмір шрифту слів відображає їх частоту використання в тексті. Чим більше шрифт, тим більше частота використання ключових слів. За допомогою названої техніки можна проводити такі види роботи: 1) повторення текстів, 2) передбачення змісту тексту, 3) реконструювання тексту діалогу, 4) створення свого власного короткого вірша чи опису.

Отже, сам текст є основою для стимулювання комунікативної активності студентів та розвитку полікультурної компетентності. Майже всі студенти бажають оволодіти англійською мовою, але зіткнувшись з різноманітними труднощами, їх мотивація знижується, зникає активність, стає слабшою воля і погіршується успішність. Викладач може вплинути на мотивацію лише опосередковано, створюючи умови, на основі яких виникає зацікавленість у роботі. Слід навчити студентство планувати свою навчально-практичну діяльність та користуватися довідниковою літературою, словниками, Інтернетом і висловлювати свою думку усно. Умовне відтворення реальності тексту у вигляді розмови двох-трьох співрозмовників є прекрасна вправа для активізації навчальної ситуації, розумової діяльності, коли виникає необхідність сказати, попросити, дізнатися, чимось поділитися про ті чи інші моменти, особливості, факти, викладені в тексті. Саме тут можна вести мову про монологи та дискусії.

Таким чином, вправи перерахованих вище видів не лише сприяють розвитку уяви, пам'яті та фантазії студентів, але й вивченню англійської мови взагалі, формуванню художнього світогляду особи з високим рівнем інтелекту, розуміючи, що ізольованість, прагнення до замкнутості, у свою чергу, можуть привести до поступової деградації культури.

Використання текстів позитивно впливає на організацію занять з англійської мови. Крім того, в них представлені різноманітні ситуації спілкування, на основі яких можна проілюструвати, як умови спілкування впливають на побудову висловлювання. Саме такі заняття будуть не тільки збагачувати знаннями про множинність у різних мовах різноманітних звичок, традицій, але й виховувати в національно-культурному дусі. Практичний досвід педагогічної діяльності переконує, що найуспішніше навчаються ті студенти, які з першого разу відповідають повними реченнями, розгорнуто. Тому з перших днів навчання важливо підбати про створення емоційно сприятливої атмосфери спілкування, що налаштовує їх на розмірковування, аналіз, пошук, допомагає їх «розговорити». Діючи таким чином, можна навчити студентів висловлювати свої думки та міркування вголос, доводити свою правоту, у них зникає страх перед спілкуванням. Так студенти вчаться запитувати, відповідати, розповідати, доводити та міркувати, реагувати на нове, невідоме, виділяти запитання з мовлення викладача.

Відзначимо, що читання є такий дієвий засіб навчання, який одночасно є інструментом для вивчення будь-яких навчальних предметів. Адже велику частину інформації сучасники отримують завдяки читанню книг, газет, журналів, з Інтернету. Слід навчати не просто читати, а розуміти текст, бачити вказівки до нього, а іноді й «читати між рядками», спираючись на текст, відповідати на запитання за його змістом. Зрозумілим стає велике значення вибіркового читання у процесі аналізу твору, тексту вправи. Саме вибіркоче читання сприяє правильному розумінню змісту прочитаного, формуванню свідомого читання, що важливо там, де у процесі

навчання застосовуються підручники або додаткова література. При цьому виробляються практичні навички читання мовчки, що сприяє розвитку його швидкості, перевіряється розуміння змісту, що спонукає студентів до осмисленого читання. Сучасні підручники настільки насичені друкованими текстами, що ті, хто має невиразне, повільне читання, приречені на відсталість, обмеженість і зубріння. Читаючи повільно, без інтонації та логічних наголосів, наприклад, завдання до вправи, доки дочитує до крапки, то забуває, що було спочатку. Він не розуміє загального змісту прочитаного й не знає, що треба робити. Аналогічна неприємна ситуація трапляється з ними й на інших дисциплінах. Це нерозуміння накопичується, і студент згодом утрачає інтерес до знань, прагнення вчитися та займатися трудовою діяльністю. Щоб уникнути такої ситуації, варто особливу увагу звернути саме на звертання до читання, адже це основа плідної праці й на спеціалізованих заняттях також.

Одним із напрямів навчальної роботи, вважаємо навчання засобами текстів розкривати приналежність рідної природи, через слово передавати любов до своєї землі, бережливо ставитись до кожної живої істоти, дерева, квітки, предметів. Для цього залучаємо знання, здобуті на спеціальних заняттях з живопису, композиції, анатомії, історії мистецтв, рисунку. Наприклад, при складанні тексту-опису роботи в матеріалі, складаємо план переказу та прописуємо інструкцій щодо виконання малюнку, рисунку, проекту чи ескізу готового виробу. Вводимо нові слова й вирази, які необхідні студентам для проведення опису, а на завершення перечитуємо декілька разів зміст тексту інструкцій. Таким чином, правильне використання міжпредметних зв'язків робить заняття цікавим і студентам легше запам'ятовувати та передавати краще вивчений матеріал. Наприклад, при вивченні теми «Основні поняття мистецької термінології», спочатку опрацьовуємо читаючи визначення, подаємо дефініції у двомовному варіанті, на закріплення нового матеріалу, зачитуємо кілька речень різних за метою висловлювання та формулюємо такі завдання: – скільки з прочитаних речень розповідні? – про кого чи про що йдеться в першому або в останньому розповідному реченні? Також використовуємо аудіювання тексту як елемент діалогічного мовлення, оскільки без аудіювання не буває спілкування. Цю роботу необхідно вести паралельно на всіх заняттях, таким чином шліфувати як уміння спілкуватись, так і формувати саму полікультурну компетентність кожного студента.

Висновки. У нашому дослідженні ми розглянули питання використання видів вправ відповідно до різновидів читання (ознайомлювальне, вивчаюче, вибіркоче/переглядове) та етапності роботи з текстовою інформацією (дотекстових, текстових та післятекстових) у процесі формуванні навичок полікультурної компетентності в студентів змішаних (як етнічно, так і за рівнем навчальної підготовки) груп. Ми описали їх особливості, показали роль вказаних видів вправ на формування полікультур-

ної компетентності, наголосили на професійній особливості фахових текстів, опрацювання яких поступово дасть можливість студенту перейти від елементарного рівня до рівня незалежного чи досвідченого користувача англійською мовою. Застосування зазначених видів вправ сприятиме можливості не тільки підняти інтерес до предмету, але і розвивати творчість студентів, навички читання й безперекладного розуміння прочитаного, збагачувати лексичний запас, оновлювати думку, знімати комплекси та мовні бар'єри у спілкуванні, навчити роботи з різними джерелами, запам'ятовувати, мислити і спілкуватися з представниками різних рас, національностей, віросповідувань та культурного оточення. У подальших дослідженнях перспективним завданням окреслено визначити спроби пошуку моделі розвитку полікультурної компетентної особи митця-художника в умовах переходу до креативно-педагогічної освіти.

ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА

1. Антонович Є. Збірник практикумів з художньо-графічних дисциплін / В. Шпільчак, Н. Саваріна, Н. Грач. Івано-Франківськ: Прикарпатський університет, 1995. Ч. I: Основи художнього конструювання. Основи композиції. Педагогічна практика: навч. посібник. 1995. 152 с.
2. Джеджер К. В. Формування культури спілкування майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей у вищих навчальних закладах: Метод. рек. для викладачів вищ. навч. закл. / К. В. Джеджер. Рівне: РДГУ, 2005. – 84 с.
3. Джурицкий А. Н. История зарубежной педагогики: учебное пособие для вузов. – М.: «ИНФРА – М.», 1998. – 272 с.
4. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Наук. ред. укр. видання д. пед. н., проф. С. Ю. Николаєва. – Рада Європи, Комітет з освіти. К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
5. Ковальчук О. С., Голік Л. О. Теорія і практика полікультурної освіти у сучасній школі Росії // Луцьк: Надстир'я, 2003. – 175 с.
6. Коновець С. В. Теоретичні і методичні основи творчого розвитку майбутніх учителів образотворчого мистецтва у вищих навчальних закладах. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти. – Київ, 2012. – 215 с.
7. Лещенко М. П. Європейська педагогічна реальність у дискурсі мовної освіти // Вища освіта України. – Додаток 3, том 1 (8) – 2008. – С. 211-218.
8. Миропольська Н. Є. Естетичне виховання на уроках іноземної мови / Рад. школа, 1988. – № 1. – С. 63-66.
9. Небесник І. І. Культурологія: Образотворче мистецтво і художня освіта Закарпаття (XX століття): Навч. посіб. / М-во освіти і науки України, Закарпат. худ. ін-т. – Ужгород: Вид-во В. Падяка, 2007. – 128 с.
10. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2005. 240 с.
11. Bances J. A. Multicultural education: characteristics and goals // In: J. A. Banes – A. M. Banes. Multicultural education: Issues and Perspectives. – Boston, 1993.

Стаття надійшла до редколегії 5 лютого 2017 року

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>